

به دلیل اهمیت فعالیتهای مربوط به نفت، گاز و پتروشیمی در اقتصاد کشور، یک فصل جدا از فصلهای معدن و صنعت به اطلاعات آماری این رشته از فعالیت در سالنامه آماری استان اختصاص یافته است.

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان در سال ۱۲۸۷ هجری شمسی (۱۹۰۸ میلادی) فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شده و آمارهایی نیز از زمان مزبور گرد آوری شده است.

پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹ شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیعتری را منتشر کرده است. پس از تاسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶ این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی و گاز مایع گردآوری و ارائه کرده اند. اطلاعات مندرج در جداول این فصل از آمارهای موجود در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی استان و شرکت ملی گاز استان که به صورت ثبتي تهیه می گردد آورده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

□ نفت خام:

نفت خام آمیزه ای است پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری که از مخازن طبیعی نفت در زیر زمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می شود. نفت خام به طور عمده متشکل از ترکیبات اشباع و غیر اشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل دهنده نفت خام به شمار می روند، عناصر دیگری مانند ازت، اکسیژن، گوگرد و فلزاتی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگیهای فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

□ نفت سفید:

نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می باشد. این فرآورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت جت است.

□ **نفت کوره:**

نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برجهای تقطیر پالایشگاه به دست می آید. این فرآورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی سوزد و یکی از سوختههای عمده کشتیها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاههای برق به شمار می رود.

□ **نفت گاز:**

نفت گاز فرآورده ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می آید و به عنوان سوخت ماشین آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تاسیسات حرارتی به کار می رود.

□ **بنزین موتور:**

بنزین موتور آمیزه ای است که هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزو مره با نسبتهای متفاوت که برای افزایش درجه آرام سوزی، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می شود.

□ **گاز طبیعی (گاز غنی):**

گاز تولیدی از منابع نفتی و گازی را گاز طبیعی یا گاز غنی می گویند که به صورت "کلاهدک"، "همراه با نفت" (مانند گاز منطقه آغاچاری) و "مستقل" (نظیر گاز سرخس و سرخون) قابل دسترسی می باشد.

□ **گاز سبک:**

گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جدا سازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می شود. منظور از جداسازی، جدا کردن مایعات و مایعات گازی از گاز غنی است.

□ **گاز مایع:**

گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می یابد و در تحت فشار حدود ۱۱۰ - ۱۰۰۰ پوند بر اینچ مربع به صورت مایع در می آید.

□ **مشترک گاز:**

عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه های متعلقه، مشخصاتش در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

□ **مصرف کننده گاز:**

به مشترکینی اطلاق می گردد که جریان گاز آنها پس از طی مراحل اشتراک پذیری راه اندازی شده باشد.

□ **انشعاب گاز:**

به خطوطی که جهت ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می شود انشعاب اطلاق می گردد.

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال و شهرستان	گاز مایع (تن)	سوختهای هواپیما (متر مکعب)	بنزین (هزار لیتر)	نفت سفید (هزار لیتر)
.....۱۳۷۰	-	-	۲۳۱۳۹۲	۳۴۶۷۳۹
..... ۱۳۷۵	-	-	۲۸۴۰۸۰	۲۵۴۳۵۰
..... ۱۳۸۰	۲۸۷۳۷	-	۳۰۷۶۶۵	۱۹۰۷۸۴
.....۱۳۸۴	۳۵۷۳۳	-	۴۳۱۹۷۱	۱۵۷۰۱۴
.....۱۳۸۵	۳۴۲۴۸	۱۸	۵۳۴۰۶۴	۱۵۱۵۲۵
.....۱۳۸۶	۳۳۵۰۱	-	۴۳۴۳۰۶	۱۴۳۰۷۸
.....۱۳۸۷	۳۸۱۸۰	۱۵۶	۴۶۸۲۹۱	۱۱۸۶۰۹
.....۱۳۸۸	۴۲۷۹۴	۱۰	۴۳۵۷۷۹	۱۰۷۸۵۳
..... آشتیان ...	۱۰۹۵	۰	۶۸۸۶	۹۰۶
..... اراک	۱۹۴۳۵	۱۰	۱۹۱۴۳۰	۵۵۶۳۷
..... تفرش	۱۴۷۴	۰	۷۵۹۴	۴۳۳۱
..... خمین	۲۸۷۲	۰	۳۴۱۵۷	۱۲۵۴۹
..... خنداب	۰۰۰	۰	۳۶۸۸	۵۷۹
..... دلیجان	۲۶۰۵	۰	۳۲۹۴۸	۴۲۴۲
..... زرنديه	۰۰۰	۰	۳۶۹۰۲	۵۱۸
..... ساوه	۱۲۹۸۰	۰	۸۸۳۴۷	۲۵۸۰۰
..... شازند	۱۶۴۵	۰	۱۴۰۵۳	۵۶۴
..... کميجان	۰۰۰	۰	۶۴۳۵	۱۷۷۸
..... محلات	۶۸۸	۰	۱۳۳۳۹	۹۴۹

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی (دنباله)

سال و شهرستان	نفث گاز (هزار لیتر)	نفث کوره (هزار لیتر)	روغنهای موتور و صنعتی (۲) (هزار لیتر)	قیر (تن)(۲)	سایر فرآورده ها (هزار لیتر)(۱)
.....۱۳۷۰	۷۲۴۶۱۷	۲۹۶۵۹۰	۲۵۵۷	-	۲۸۹
..... ۱۳۷۵	۷۸۶۷۳۶	۲۷۵۰۲۱	۳۴۵۸	-	۴۳۴۵۲۵
.....۱۳۸۰	۶۶۴۹۷۷	۸۲۲۹۸۲	۶۷۲۱	۸۲۲۰۷	۲۴۶۲
.....۱۳۸۴	۷۱۹۹۳۱	۷۶۹۲۷۸	-	.	۲۲۳۷
.....۱۳۸۵	۸۴۱۶۹۴	۸۶۷۴۲۴	-	.	۶۶۷۸۲۳
..... ۱۳۸۶ (۳)	۸۴۲۱۶۴	۱۷۰۸۰۴	-	-	۱۳۰۲۹۲
.....۱۳۸۷	۱۱۳۷۳۵۳	۱۱۹۵۳۱۱	-	-	۵۷۰۲۳۵
.....۱۳۸۸	۱۱۹۹۰۷۶	۷۹۲۷۴۸	-	-	۳۴۳۳۰۶
.....آشتیان	۶۷۴۷	۱۰۸	-	-	...
.....اراک	۴۰۰۳۹۹	۳۰۱۶۷	-	-	۳۳۷۶۵۵
.....تفرش	۷۶۴۷	۲۵۲	-	-	...
.....خمین	۵۹۵۶۲	۹۳۶۰	-	-	...
.....خنداب	۴۰۴۴	۰۰۰	-	-	...
.....دلیجان	۸۵۸۲۰	۲۳۴۰۳	-	-	...
.....زرندی	۸۳۹۴۰	۷۳۸	-	-	...
.....ساوه	۵۱۷۱۷۴	۷۸۹۵۱	-	-	۵۶۵۱
.....شازند	۱۶۷۷۱	۶۴۹۷۴۶	-	-	...
.....کمیجان	۵۹۶۹	۰۰۰	-	-	...
.....محلات	۱۱۰۰۳	۲۳	-	-	...

(۱) سایر فرآورده ها، شامل لوبکات، گوگرد و حلالها می باشد و مربوط به منطقه اراک است.

(۲) روغنهای موتور و قیر به بخش خصوصی واگذار شده است.

(۳) بر اساس چهار ناحیه اراک، ساوه، خمین و دلیجان جمع آوری شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه اراک .

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی

تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال و شهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (لیتر)	تعداد	
۲۵	۵	۳۰	۴۸۲۴۴۰۰	۱۰۷۱۳۷۰
۳۰	۵	۳۵	۵۵۱۷۴۰۰	۱۲۲ ۱۳۷۵
۳۳	۵	۳۸	۶۱۰۲۴۰۰	۱۳۵۱۳۸۰
۵۶	۶	۶۲	۹۷۱۳۵۰۰	۲۴۷۱۳۸۴
۵۴	۶	۶۰	۸۱۱۶۰۰۰	۱۹۳۱۳۸۵
۵۶	۵	۶۲	۸۳۸۰۳۰۰	۱۹۹(۱)۱۳۸۶
۵۷	۵	۶۲	۸۳۴۱۳۰۰	۱۹۸ (۱)۱۳۸۷
۵۷	۵	۶۲	۸۳۴۱۳۰۰	۱۹۸ ۱۳۸۸
۱	۰	۱	۱۳۴۶۰۰	۳ آشتیان
۱۷	۱	۱۸	۲۳۲۷۷۰۰	۵۲ اراک
۴	۰	۴	۳۰۷۸۰۰	۹ تفرش
۶	۱	۷	۹۵۱۶۰۰	۲۱ خمین
۱	۰	۱	۱۲۸۲۰۰	۳ خنداب
۵	۰	۵	۶۰۴۶۰۰	۱۳ دلیجان
۹	۰	۹	۱۱۴۰۶۰۰	۳۱ زرنندیه
۷	۲	۹	۱۳۷۸۲۰۰	۳۴ ساوه
۵	۱	۶	۱۰۷۲۶۰۰	۲۴ شازند
۱	۰	۱	۱۱۹۰۰۰	۳ کمیجان
۱	۰	۱	۱۷۶۴۰۰	۵ محلات

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی (دنباله)

تعداد شعب فروش	تعداد پمپ			سال و شهرستان
	نفت	نفت گاز	نفت سفید	
۸۴۲	۵۹	۱۹	۵۶۱۳۷۰
۸۲۰	۶۵	۲۱	۶۳ ۱۳۷۵
۷۵۲	۱۵۲	۳۷	۱۸۱۱۳۸۰
۸۱۱	۱۸۹	۱۸	۲۷۰۱۳۸۴
۷۸۳	۱۷۶	۰	۲۷۵۱۳۸۵
۶۸۶	۱۸۱	۱	۳۰۶(۱)۱۳۸۶
۶۲۵	۱۸۶	۱۰	۳۰۶(۱)۱۳۸۷
۶۲۵	۱۸۶	۱۰	۳۰۶۱۳۸۸
۰	۰	۰	۰آشتیان...
۶۲۵	۹۷	۳	۱۶۷اراک
۰	۰	۰	۰تفرش...
۰	۱۵	۳	۲۷خمین...
۰	۰	۰	۰خنداب
۰	۱۵	۰	۳۱دلیجان
۰	۰	۰	۰زرنديه
۰	۵۹	۴	۸۱ساوه
۰	۰	۰	۰شازند
۰	۰	۰	۰کمیجان
۰	۰	۰	۰محلات

(۱) اطلاعات بر اساس چهار ناحیه اراک- ساوه- خمین و دلیجان ارائه شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه اراک

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب ، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گاز رسانی شده	تعداد روستاهای گاز رسانی شده	تعداد انشعاب	
			جمع	خانگی - تجاری
.....۱۳۷۰	۵	۲	۳۶۰۶۹	۳۶۰۳۲
..... ۱۳۷۵	۹	۳	۷۴۵۴۸	۷۴۴۶۶
.....۱۳۸۰	۱۴	۱۲	۱۰۸۱۶۵	۱۰۷۹۰۸
.....۱۳۸۴	۲۲	۹۵	۱۴۳۵۹۴	۱۴۲۸۴۶
.....۱۳۸۵	۲۲	۱۶۴	۱۵۸۲۸۳	۱۵۷۳۶۸
.....۱۳۸۶	۲۳	۲۲۶	۱۶۹۱۲۴	۱۶۸۱۸۳
.....۱۳۸۷	۲۷	۲۹۵	۱۸۲۲۱۸	۱۸۱۲۱۳
.....۱۳۸۸	۳۱	۳۵۰	۱۹۹۰۶۱	۱۹۸۰۵۱
.....آشتیان	۱	۱۷	۴۸۳۶	۴۸۳۵
.....اراک	۵	۲۲	۷۳۹۲۵	۷۳۲۹۹
.....تفرش	۳	۱۳	۹۵۷۶	۹۵۶۱
.....خمین	۲	۶۲	۱۹۷۴۹	۱۹۷۴۵
.....خنداب	۲	۲۰	۷۲۲۷	۷۲۲۶
.....دلیجان	۲	۱۵	۸۷۷۷	۸۷۱۸
.....زرندیه	۴	۱۹	۹۷۸۷	۹۷۸۵
.....ساوه	۳	۱۷	۲۹۷۳۳	۲۹۵۰۳
.....شازند	۵	۶۳	۱۸۶۷۲	۱۸۶۴۶
.....کمیجان	۲	۱۷	۷۲۴۹	۷۲۴۹
.....محلات	۲	۸	۹۵۳۰	۹۴۸۴

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب)	تعداد مصرف کننده			سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	
۱۰۵۰۰۰۰	۲۷	۸۶۷	۲۶۸۵۸۱۳۷۰
۱۱۳۹۰۰۰	۴۷	۱۴۰۷	۸۹۵۱۵ ۱۳۷۵
۲۰۲۹۰۰۰	۲۰۵	۶۳۶۱	۱۳۹۳۲۵۱۳۸۰
۳۶۴۱۰۰۰	۷۹۶	۱۰۰۳۶	۲۰۵۷۳۸۱۳۸۴
۳۷۰۰۰۰۰	۱۱۱۲	۱۱۴۶۸	۲۲۹۳۰۰۱۳۸۵
۴۰۷۰۰۰۰	۱۳۶۰	۱۲۹۸۵	۲۴۹۴۹۱۱۳۸۶
۴۱۲۱۰۰۰	۱۵۱۴	۱۴۲۴۰	۲۷۵۲۴۳۱۳۸۷
۴۴۶۹۷۱۳	۱۸۸۳	۱۶۶۳۳	۲۹۶۵۷۴۱۳۸۸
۲۵۸۹۸	۱۶	۵۳۴	۶۱۶۴ آشتیان
۲۸۹۹۲۷۶	۹۰۷	۶۹۱۸	۱۲۴۰۵۰ اراک
۵۵۴۷۴	۷۷	۹۴۹	۱۱۳۰۳ تفرش
۱۲۱۱۷۰	۱۱۱	۱۳۶۰	۲۵۷۱۶ خمین
۵۰۳۸	۸	۲۸۹	۷۳۰۵ خنداب
۱۷۰۸۰۷	۲۰۷	۹۴۷	۱۳۱۱۲ دلیرجان
۸۸۰۶۶	۹۷	۸۱۴	۱۲۶۶۵ زرنديه
۸۷۰۴۷۹	۱۸۹	۲۱۹۶	۵۲۸۶۵ ساوه
۱۳۰۲۰۹	۹۹	۱۲۱۱	۲۳۷۱۲ شازند
۲۴۷۵۸	۷	۳۲۱	۵۶۶۳ کمیجان
۷۸۵۳۸	۱۶۵	۱۰۹۴	۱۴۰۱۹ محلات

ماخذ: شرکت ملی گاز ایران - منطقه اراک

